

รู้จัก....ดอกไม้ในวรรณคดี

นำเสนอเมื่อ : 27 ก.ย. 2552

ดอกไม้ในวรรณคดี

มรดกดอกไม้ในนาพรรณ อันอยู่ประดับโลก บ้างก็มีสีสันฉูดฉาด บาดตา บ้างก็มีกลิ่นหอมหวานชวนดม แต่ไม่ว่าจะเป็นดอกไม้เช่นใด ไม่วาจะเป็นไม้นดอกหรือไม้ใบ ต่างก็มีเสน่ห์ ของตัวเองแตกต่างกันไป สร้างความชื่นชมชื่นใจแก่อารมณ์ของผู้พบเห็นอย่างที่เราเรียกว่า “อาหารตา อาหารใจ ” ช่วยคลายความเครียดได้ทางหนึ่ง ซึ่งไม่เป็นเรื่องแปลกที่จิตกวี หรือนักประพันธ์ทุกยุคทุกสมัยต้องนำเอาพันธุ์ไม้ไปเป็นยี่ส่วนหนึ่งประกอบไว้ในวรรณกรรมของตนด้วย จิตกวีของไทยก็เช่นกัน ต่างก็สนใจนำเอาพันธุ์ไม้มานำมาเรียบเรียงคำให้เป็นร้อยกรองที่มีความไพเราะเพราะพริ้ง สอดแทรกเข้าไปในบทประพันธ์ ในบทชมสวนบาง เดินทางกลางป่าไพรบาง บทเกี้ยวพาราสีบาง กวีอานวรรณคดีจึงได้ทิ้งรสหนังสือ ความรู้เรื่องพันธุ์ไม้ที่บางครั้งเรายังไม่รู้จัก ไม่เคยพบเห็นด้วยซ้ำไป อีกทั้งยังใช้สำหรับคนควาทางด้านวิชาการ

เราจะพบญาติกันของกวีต่อต้นไม้ ที่นำมาใช้ในบทประพันธ์ต่างๆ กัน เช่น

- จะเห็นได้ว่าคนไทยตั้งแต่สมัยโบราณอยู่กับต้นไม้ด้วยความรัก มีความสุขตามอัตภาพ สภาพดั้งเดิมของคนไทยปลูกบานยกพื้นปลูกอยู่ใต้ถุนโล่ง เนื่องจากป้องกันน้ำท่วม บางแห่งพื้นที่ลุ่มไม่เหมาะต่อการปลูกพรรณไม้ชนิดที่ไม่สามารถทนแรงของน้ำเมื่อถึงเวลาน้ำท่วมได้ ก็ใช้ชานเรือนทำสวนกระถาง เช่น วรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนขึ้นเรือนขุนช้าง ได้พรรณานาต้นไม้นานหลายชนิดภายในบริเวณบ้านของขุนช้าง
- ใช้ชื่อไม่แสดงความคร่ำครวญถึงนางอันเป็นที่รัก เป็นแบบแผนคลาสสิก เช่น ภาพยห่อโครง “ นีราศธารโศก ” ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ (เจ้าฟ้ากุ้ง) ลิลิตตะเลงพ่าย ของสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส เป็นต้น
- ใช้ไม้นั้นๆ แสดงปรัชญา สุภาษิต และคำพังเพย
- แสดงประวัติพันธุ์ไม้ เช่น “มณฑามาแต่แขก ”

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าดอกไม้ในวรรณคดีส่วนใหญ่มักเป็นไม้นอกที่มีสีสัน สวยงาม และมีชื่อเป็นมงคล จะพบมากในวรรณคดีเรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์ใน พระบาทสมเด็จพระเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒) และวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ ๑) ส่วนใหญ่ก็จะแสดงเป็นคำประพันธ์ประเภทนิราศ อันได้แก่ บทประพันธ์ นิราศธารโศก ของ เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ (เจ้าฟ้ากุ้ง) นิราศพระบาท ของ พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีบทประพันธ์ประเภท โคลง ฉันท์ กาพย์ ลิลิต อีกด้วย เช่น บทละครนอกเรื่องควา พระราชนิพนธ์ใน พระบาทสมเด็จพระเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒) บทละครเรื่องเงาะป่า พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) มีทนะพาธา พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) โคลงนิราศนรินทร์ ของ นายนรินทร์ ธิเบศร์ (อิน) บทละครเรื่องพระอภัยมณี ของ พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่) ลิลิตพระลอ โคลงโลกนิติ ขุนช้างขุนแผน กาพย์พระไชยสุริยา บุญโถงนาถคำฉันท์ กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง ลิลิตตะเลงพ่าย เป็นต้น

